

[Undervisningsministeren.]

naar de har en Klasse med Sløj; der var saaledes en Dreng, som sad og lavede sit eget Radioapparat, han var ikke til at drive ud af Skolestuen, han sad til langt ud paa Aftenen, saaledes interesserede det ham. Det er det, vi skal have frem. Det var mine Ord derom.

Saa nævnte det ærede Medlem Hr. Kr. Kristensen Grundtvigs bekendte Ord om det driftige Borger- og Bondehjem som den bedste Børneskole. Ja, det ærede Medlem ved det neppe, men jeg har for vist 25 Aar siden i den gamle Folketingssal i Fredericiagade holdt en hel Tale — og endnu tidligere har jeg gjort det i Borgerrepræsentationen, da et Skolespørgsmaal var til Forhandling — paa Grundlag af dette Ord af Grundtvig, der omtrent er 100 Aar gammelt. Det er mig ikke ubekendt. Men jeg søgte rigtignok ogsaa, hvad det ærede Medlem ikke gjorde, at sætte det i tids-historisk og social Belysning.

Det var jo rigtigt den Gang, men hvad var det for Hjem? Hjem, der ikke længer findes. Det var det gamle Hjem, der var et Led i selve Samfundsproduktionen. For Landets Vedkommende var det Naturalhusholdningens Hjem, da man paa hver Gaard bagte og bryggede selv, kartede og spandt og vævede, lavede sine Huse selv, tømrede og murede, havde sit Huggehus — dette vidunderlige Huggehus, som jeg har en lille dunkel Erindring om fra min allerførste Barndom —, hvor man lavede sine Redskaber selv, ikke kendte kontant Pengeomsætning i noget væsentligt Omfang, kærnedes Smørret, lavede Osten, slagtede, støbte Lys, o. s. v., o. s. v.

Hele dette Bondebrug var en lille Samfund for sig selv, som Børnene nød den vidunderlige Lykke at vokse op i og arbejde med i. Det er det rigtige Børnearbejde, det produktive og samtidigt opdragende Arbejde under Forældres, dygtige Forældres Ledelse.

Ja, se, det var noget helt andet, men det er uhjælpeigt — og jeg beklager det — gaaet tabt under Kapitalismen, under den Kapitalisme, der har udviklet sig, siden Grundtvig skrev dette, med Maskiner, med Koncentration, med Specialisering, o. s. v., og Grundtvig selv forstod, at en levende Bevægelse skal fortsættes. Det er vor Op-gave, hvis vi er ægte Ætlinge af Grundtvig, at fortsætte, men ikke at indkapsle os i en Dogmatik paa Grundlag af et hundred-aarigt gammelt Skriftsted af Grundtvig, der passede for Tiden, men ikke længere passer.

Det ærede Medlem nævnte, at Idealet

i Virkeligheden var, at alle Mennesker, indtil de blev 20 Aar, skulde have legemligt Arbejde, fysisk Arbejde, skulde lære Haandværk, Landbrug, Sømandsskab, hvad det nu kunde være. Et stort og straalende Ideal! Det er Rousseau; det var gamle Jean Jacques, der stod lyslevende bag det ærede Medlem, da jeg hørte ham tale her i Salen.

Jøderne, det var et klogt Folk og et sundt Folk. Enhver Rabbiner skulde have lært et Haandværk — Paulus var Teltmager. Jeg vilde ønske, at Nutidens Folkekirkepræster kunde et Haandværk og havde det at falde tilbage paa. Ja, Jøderne var et ganske storartet Folk. De havde en Agrarlovgivning, der vilde faa det ærede Medlem Hr. Madsen-Mygdal til at se rødt. Der var Ekspropriation...

Formanden: Jeg vil henstille, at den højtærede Minister ikke fjerner sig saa langt fra Sagen.

Undervisningsministeren (Borghjerg): Men en saadan Ordning maatte jo ikke blot gælde Folkeskolelærerne, den maatte vel ogsaa gælde Gymnasielærerne, den maatte gælde Dommere, Præster, Centraladministrationens Embedsmænd o. s. v. En saadan Ordning, ja, det er et stort, straalende Ideal, og jeg haaber paa, at vi en Gang kan forene det gode i det gamle med det gode i det nye, saa at det kan gaa op i en højere Enhed, at vi danner Samfundet saadan, at det erstatter os, hvad det gamle produktive Hjem havde. Det er ogsaa mit store, straalende Ideal.

Men jeg siger rigtignok til det ærede Medlem Hr. Kr. Kristensen: Tænk en lille Smule paa, hvad det vil koste. Det maa jo forudsætte en Samfundstilstand, der sikrer, at alle, naar de gaar ud af Børneskolen, kan faa Beskæftigelse, saa de kan leve og tillige kan vedligeholde og udvikle deres Kundskaber fra Børneskolen. Det maa det jo forudsætte. Jeg beder bare det ærede Medlem tænke lidt videre over dette.

Det ærede Medlem nævnte i Forbigaaende, at jeg havde faaet moralsk Hovedpine af den store Arbejdsløshed blandt Seminarister og Lærere, og han hentydede til en Forespørgsel fra min Side i Sommer. Denne Forespørgsel gik, som det saa tidt er forklaret, men som Venstrepresen ikke rigtig kan faa fat i, ud paa at spørge Skole-direktionerne om, hvad det vilde koste at føre dels de radikale og socialdemokratiske Forslag og dels Venstres Forslag i den store Skolekommission om en Nedsættelse af